

IN NOMINE JESU!
DISCURSUS THEORETICUS,
ABSTRACTAM
DISPUTATIONIS IDEAM
REPRÆSENTANS;
Qvem,

Cum consensu Ampl: Fac: Phil:

In Regia ad Auram Academia,

PRÆSIDIO

Pl. Reverendi & Excellentissimi Viri,

DN. M. ANDRÆ WANOCHII,

Phil: Pract: & Histor: Profess: Ord: celeberrimiq;
Præceptoris & Promotoris quovis observan-
tiæ cultu perpetuo devenerandi,

*Placida philosophantium censura, exercitii gratia subji-
cere constituit*

GABRIEL SALONIUS.

Die, benedicente DEO, 23 Octob. Anni currentis 1686.

ABOÆ, impr. apud JOH. LAURENTII WALLIUM, A.T.

Regia Academia Aboënsis

MAGNIFICO DN. RECTORI,

Quam maxime, Admodum, plurimumque Reverendis, Amplissimis & praeclentissimis Dominis,

DNN. PROFESSORIBUS,
Promotoribus summis:

Ut &

Aequissimo, Prudentissimo, & Humanissimis Dnrs.

DN. ZACHARIAE BOELIO, Curiae Neostadiensis Consuli Consultissimo, favitori obsequiosè colendo:

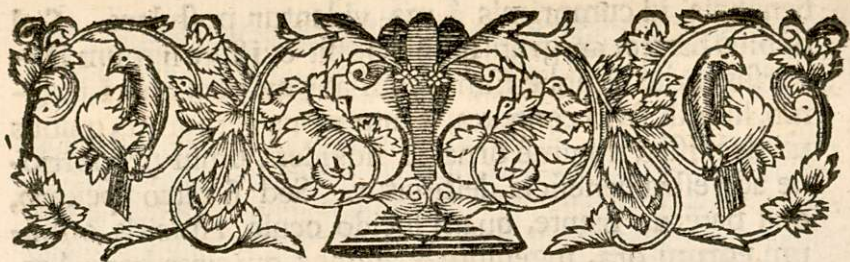
DN. PETRO WANG, In Wehmo Hradbæ Prætori per quam fideli, benefactori honorando:

DN. SAMUELI JUSTANDRO, Ecclesiæ quæ ad S: Michaël. colligitur Aboæ, animarum curatori attentissimo:

DN. JOHANNI LUCCANDRO, V: D: Mi-
nistro in Sångelmäsi diligentissimo:

DN. NICOLAO Borman / Præturæ We-moënsis Scribæ perindustrio:

FELICIA FATA!

Magnifica certè res, & legibus non minus divinis quam naturæ consentanea, gratuitam beneficiorum molem gratitudinis antidoto & justo retributionis æquilibrio recompensare: voluit enim id jam in rerum initiis Cœleste Numen, dum indissolubili illa aureaque societatis catena miserrimos mortales cōnecteret. Alta argumentorum pondera, hinc indè deprompta præter necessitatem huc adferre lubens supersedeo, cum ad hoc comprobandum satis sit consuetudinis perpetua laus, & quotidiana vivendi norma, scilicet, quod *manus manum fricare* teneatur: quippè & bestiarum sive in sylvis, sive aquarum spatiis, omni prorsus ratione carentium, gratitudinis naturalis, vel quasi gratitudinis, adumbratio huic non obscurè videtur esse analogà. Nefas profectò esset, si vel ego quantuscunque *Nominum Vestrorum* cultor, tot & tantorum beneficiorum clarissima documenta, alto & tenebroso involverem silentio; quin potius id, quod intrapectoris mei claustra diu delituerat, tam mihi met ipsi revocarem in mentem, quam aliis testata redderem; præsertim cum gratiæ Vestræ saluberrima aura, partim etiam bene-

beneficia, id cumprimis à me videntur postulare. Sed dubius hæreo, an gratitudinis possit existere signum, Discursus hujus simplicissima tenuitas? quæ à culinari ingenio, humili stylo contexta, & luminibus verborum, quibus uti decuisset, minimè ornata: siquidem omni proportionē ad vestra beneficia destituitur. Sed si retrò spexero, qua paterna fronte, quam lucido oculo aspicitis omnium eorum ora, ingenium & animos, qui circa hanc Academiam Vestris pascuntur deliciis, minimè dubito, quin hocce quamvis folio tenuius munusculum, ubi nil solenne, nil altum, ut fortè expectatis, vestris placeat pectoribus: quod etiam nunc majorem in modum & vehementer commendo. Sed & Deum clementissimum corde, ore & exporrectis compello manibus, ut Vos continua sua Clementia potentiaq̃, fulcris stabilissimis ac robustissimis, fulcire dignetur, quo, dum in hoc Academiæ rosario, velut dulcia poma & fontes, qui gratissima dant toti coetui refrigeria, per diu floreatis, deniq̃ hac vita abundè saturati, ad lætissima cœlica tempe æternarumq̃ mentium pomposa collegia placidè migretis!

V. V. Dignitatum

Cultor humilimus

& officiosus,

GABR. SALONIUS.

Illustris

Illustribus quidem atq; excelsis animi ornavit dotibus
 microcosmon Cœlestis illa & in eternum benedicta sa-
 pientia; at horribile dictu! terribile auditu! Archi-
 tecti Divini gloriam, svasu principis hujus mundi, am-
 biens, privatus perfectione imaginis Dei, ad quam e-
 rat conditus, in ignorantia & stupiditatis baratrum
 miserrimo quodam casu, se suosq; posteros precipitavit; adeo, ut in-
 genium jam obtusum & hebes factum, oculi mentis à via veritatis,
 atq; hereditaria infelici, declinent, & noctue instar in splendidis-
 simorum solis radiorum luce obscurati excutiant; nec solum in iis,
 qua spiritus Dei sunt, sed & in rerum naturalium accurato scru-
 tinio infelix homo infelicitate cespitet. Unde conquesti sunt etiam
 antiquiores, almam Veritatem in altam atq; profundam foveam
 demersam esse. Hinc ergo opus remedio: quod excepta illa specia-
 li spiritus veritatis illuminatione presentissimum est, prasuppositis
 seminariis rudibusq; qua nobis connascuntur, si quis ratione, rebus,
 quarum est capax applicaverit, eamq; frequentius in gyrum egerit:
 quo fit, ut nobilis illa imaginis Divina fax quodammodo incendatur,
 mensq; labe Edenica occacata viciissim acutatur. Scilicet disputando
 reddimur promptiores ad indagandam veritatem, quam sine ea,
 vix assequi possemus. Unde materiam hanc de Disputatione, quam
 etiam Excellentiſſi R. Doctor Gerhard in Methodo studii theologicici,
 precipuum societatis Academica καὶ μέγιστον appellat, judicavi di-
 gnam, qua sub disquisitionis publicae incudem à me revocaretur. Fa-
 scior equidem, & omnino necessitas imperat fieri, solenne hoc argu-
 mentum rudiori ac par erat, penicillo à me adumbratum: sed in
 causa fuit partim festinatio, qua in re gravi, ubi mora & me-
 ditatio valens, aliquid vitii secum vehit ut plurimum, partim bre-
 vitatis amor, qui hac diluctius omnia non permisit exponere.
 Veniam itaq; spero, Lector benevole, si quid aut omissum, aut in-
 coctum deprehenderis: Tibi mea viciſſim officia constabunt & studia.
 Vale & a doctis politiora expecta.

AUXILIANTE DEO!

THESIS I.

visquis vel extremos ad Indos, latissimum peregrinationis conaretur emetiri iter, oculorum suorum curiositatem regionum delectabili prospectu tantum ut pasceret, etiam meo sensu nullum laboris sui fructum, sumptuumque lucrum inde reportaret. At quem Divina benignitas exoticarum terrarum angulos, ac maximas aquarum facies circumvagari voluerit, vulgaribus se non applicet, quin potius maximo nisu, (præsupposito pietatis ardore,) grandia rerum molimina pertractet, & statum Imperiorum Regumque auctoritatem, & legum varietatem, & subditorum conditionem, & terrarum situm, & fructuum ubertatem, sibi reddat perspecta; unde demum, ut ex Politica prudentia, catenam rerum futurarum dijudicare discet. Nec minimam parit utilitatem, si eruditorum frequens adsit discursibus, & è doctis doctorum pectoribus, avidis auribus ebullientes sapientiæ rivulos derivarit. Hinc ipsi laudis sapor, honoris fastigium; hinc gloria nomenque manebit sempiternum: hunc domum redeuntem omnes candidis amplectuntur lacertis. Pari ratione regni studiorum spatiosissimos qui pervagatur campos, externam ejus superficiem lambere ei non sufficit; sed interiora viscera ipsaque rerum arcana scrutari tenetur & rimari; hinc tandem amplissima ornatum messe cum tempore colliget agrum, qui dum collectus, fructibus ejus hilari bonorum omnium applausu belle fruatur. Vastum illud mare Theologicum nemo fausto & felici fidere pernavigat, & ad portum optatum pervenit; sed violentissimo euri afflatu, errorumque undis circumventus in profundum præcipitatur, ni-

nisi prius in hoc laboris & fidei aquis inundet, & antilogiarum apparentium scopulos iusto interpretationis clavo, normantibus Bibliis, locis quæ hagiographorum parallelis præternavigare sciat. Ad Metaphysices adyta & subtilissimos subtilitatum recessus nec datur currere lata via: nam est scientiarum Philosophicarum abyssus, & terminorum fere oceanus: indefessum ergo requirit laborem. Scilicet intelligere & rite applicare pro re nata infinitam & difficillimam terminorum congeriem, quibus universa illa disciplina, quanta quanta est, abundat, sane opus & labor est: quibus intellectis fragrantissimum doctrinæ odorem exspirat, & naribus suaves sapientiæ halitus effundit. Logices exactam notitiam primis labris haurire, & obiter inspiciendo, quasi *canis è Nilo*, vel *ad culinam*, ut refert Æsopus, non juvat; multum enim laboris requirit. Arcanas rerum causas æquo rimari iudicio & viride floribusque purpureis ornatum pratum Physicum nemo sicco pede transire debet. Longum forte foret, si omnium Facultatum ambitum percurrerem. Tantum hunc addo calculum, in iis multa opus esse meditatione, & ex omnium harum disciplinarum cognitione fertilissimam Disputationis planitiem se aperire. Quicquid tandem sit, nulla scientia, nullum doctrinæ semen feliciter comparari quit, nisi prius solide in gyrum rationis ducatur & perpendatur: hæc enim omnia lumine suo illustrat Disputationis efficacissima vis, dulcissimum illud ingenii nutrimentum, & nectar mellitissimum. Nam diametralis oppositio statum controversiæ ad oculum monstrat, quem ratiocinatio veritatem amans dissecat, abrumpit, indeque atras errorum nebulas depellit, faciemque splendidissimam præbet veritati rei, secundum illud tritum: *Contraria juxta se posita melius elucescunt*: non secus ac filix & chalybs, dum

nter se colliduntur, violentus ille concursus ignem evo-
mit. Ita ex sententiarum, non minimo stridore occur-
rentium collisione demonstratur & apertis luminibus cer-
nitur veritatis puritas; quippe, *impossibile est idem simul esse
& non esse: & contrariorum alterum adesse, alterum abesse (remo-
veri) necessum est.* Secundum Arist: lib: de somn. Cap: I: i-
deo phosphorus ille philopantium curiosè alio in lo-
co dicit: *δὲν γὰρ ἡμᾶς ἀκριβοῦς λογέσθαι, καὶ μὴ ἐκ παρόδου τὰς
λόγους ἀποδεχέσθαι: oportet nos considerare sententias, & non sine exa-
cta discussione probare;* quod fiet, habito primum respectu ad u-
nionem extremorum, *subjecti & predicati*; sicq; virtualiter de-
struendo, sive per distinctionem, sive exceptionem; tamen
non forinfecus sumptas, ne monstrosus fiat transgressus
& saltus de genere ad genus; sed ex ipsius rei natura
promanantes, ut firmiores sint demonstrationum radices,
quas dictitat rei habitudo & indoles, & operosa proba-
tionis industria. Cum ergo tanta sit Disputationum &
utilitas & necessitas, insequentibus qua fieri potest brevi-
tate, de indole Disputationis, benedicente DEO, agam
thesibus.

THES: II

PRIUSquam vero definitio hujus floridæ non minus
quam in re literaria maximè utilis & necessariæ mate-
riæ, de *Disputatione*, pro modulo ingenii in medium profe-
ratur, rationem *nominis* reddendam existimo, cum ali-
quando multi obscuritatum scopuli, ramosa compita &
inhospita tesqua in recessu terminorum lateant: Igitur
consilio illustrium virorum, accuratiorem rei indagi-
nem summis viribus sectantium, si utar, & vestigiis eo-
rum insistam, è re mea esse videtur: quod fit

I. *Etymologiam* adhibendo. Notatio *Disputationis* ritè eno-
data, à Præpos: Insep: *dis*, & verbo *puto*, peti potest:
quæ

quæ quidem nativæ suæ significationis usum hic loci non-
nihil diductius ostendit: propriè enim hortulanorum est,
qui in arvis suis exercent negotia, quicq; stolones & sur-
culos infertiles aut infrugiferos dissecant, amputant, e-
osq; ut non alicujus hili aut pili, pabulo flammæ inge-
runt: In hunc nostrum sensum per metaphoram & com-
parationem venit, seu quod idem est, varie, allatis in u-
tramq; partem diversis rationibus, de una eademq; re
diverse putare, vel cum alio colloqui, vel secum ratio-
cinari de rebus, quæ probabiliter in utramq; partem
possunt agitari; quam actionem amant nobiliora inge-
nia. Certum enim est intellectum nostrum à rebus men-
surari, itaq; res propter diversissimas habitudines &
affectiones, pro ut à nobis concipiuntur, diversimode no-
bis respræsentari: quia una eademq; res potest esse mul-
tis considerationibus obnoxia, prout intellectus noster
multos format conceptus inter se pugnantes, qui recon-
ciliatione indigent, ut amica quadam congruentiâ de-
rum conspirent.

II. *Homonymiam evolvendo*; Cujus potiores tantum ac-
ceptiones hic præmittere animus est, potestque sic o-
stendi, quod *Disputatio* accipitur (1) *materialiter*, & *systema-
tice*, pro ipsa materia disputandi, & pro ipso complexo,
quo res illa continetur, & quatenus literis est consignata:
quo sensu seu significatu veniunt omnes Disputationes
expressæ & typis vulgatæ; sicut Svaretz, Gregorius de
Valentia, & alii frequenter hujuscemodi tractatus appel-
lant *Disputationes*. Deinde (2) *formaliter* pro actu disputa-
torio, quo alter oppugnat, tanquam in duello, alter defen-
dit, suis quisque favens rationibus: inde Cicero dicit, *Di-
sputare in utramq; partem*: quod communiter fit per actum
Syllogisticum, raro alias. Secundu in hanc acceptionem
sumi-

sumitur, vel late, quatenus notat quodcunque colloqui-
um, etiam vulgarium ingeniorum, qui nec Aesopum tri-
verunt: vel *strictè*, qua res, quæcunque sit, noëmaticè &
idealiter per operationem intellectus abstracta, in tertia
mentis *εργασία* sistitur, quæ eam à conditionibus imper-
fectis & variarum erronearum opinionum nebulis ex-
purgat, ut sanus eruatur sensus; quod nostræ est confide-
rationis. Qvin & dicunt aliquem *secum disputare*, hoc est,
contrarias & diversas rationes ponderare, deliberare.
Removentur ergo omnes philologica *Disputationis* acceptio-
nes, dum significat *amputare, dissecare*, item *rationem villica-*
tionis habere; ut *Disputare rationem cum aliquo*, Plaut: præ-
terea *disputationes sunt superstiosæ*, quarum auctor per
suas artes diabolus existit, qui ut in aliis, ita in hac mil-
le est artifex. Mox *superbancæ*, quæ dicuntur *μαλακο-*
γία 1. Tim. 1. v. 6: De quibus etiam C. 6. v. 4. quod qui
talibus utitur, *turget, nihil sciens, sed languens circa quæstio-*
nes, & verborum pugnas, ex quibus nascitur invidia, contentio,
blasphemie, suspensiones male &c. Conf. 2. Tim. 2. v. 23. Tit. 3. v. 9.

III. *Synonymiam recensendo*: de qua non multum labora-
mus, cum parum aut nihil lucis substratæ materiæ ad-
ferat; paucissima itaq; sufficiant: scilicet appellari sive-
vit *Disputatio, Discursus*, quod quidem proprie connotat
naturalem & instantaneum motum, ex uno loco in al-
lium, seu *huc & illuc currere*, sive fiat mediate, sive imme-
diate, quo sensu Cæsar L. 8. bell. Gall: dicit magno cla-
more *discursuq; passim se fugæ mandant.* & Plin: L. 2:
c. 36. dicit *discursum stellarum*, earundem *cursum*, item
Curt: l. 3: c. 2: quod etiam propter analogiam & in uno
tertio convenientiam nostris favet partibus: deinde *Dis-*
quisitio, Dissertatio, Ratiocinatio, Ratio, sumto vocabulo ra-
tionis, non *radicaliter & in statu fundamentalis*, sed *causaliter*
& *effe-*

& *effective*, quatenus iudicium colligit syllogisticum ex principiiis tam veris quam falsis. Hinc Horat: *Vincit enim stultos ratio insanire nepotes*: Item *Intellectus*, si modo id intelligatur, non de ipsa ejus essentia, sed operatione, quæ tamen voces posteriores rarissime usu veniunt.

THES: III.

Sic brevitate quâ fieri potuit, absoluto thematis simplicis & incomplexi scrutinio, quod alias difficultatum spinis obsitum esse solet, injungit jam suscepti ordinis ratio, ut definitiva tangatur rei substratæ lustratio. Sine ullius igitur præjudicio hanc apponere non dubito definitionis facem: *Disputatio est operatio Intellectus, qua diverse sententiæ ad normam logicam conferuntur, ex quibus collatis, veritatis flamma in altum vibratur.*

Vel ut M: Saltzhuberus in Methodo disputandi: *Disputatio est artificiosa & ingenua alicujus vocabuli vel rei disceptatio, veritatis vel indagande vel experiendi causa, ab uno vel pluribus instituta vel suscepta.*

THES: IV.

Aristoteles in initio l. 1. Metaph: omnes homines, quotquot vitali in hoc mundo fruuntur aura, flagrare desiderio sciendi, maximè tamen eos, quibus de meliori luto finxit præcordia titan, subtili acumine asserit: cui succenturiatur Cicero l. 2. de finibus dicens, *natura cupiditatem ingeneravit homini veri inveniendi, quod facillime apparet, cum vacui curis etiam quid in cælo fiat scire avemus.* Proinde B: Aug: l. 4: C: 16: de confessione inquit, *Disputationis acumen Dei donum est.* Scilicet nullo alio modo æque ac per ratiocinationem cognitio rei, quæ sensu non constat, potest acquiri: unde Apostolus Rom: III. 28: dum diu de justificatione meditatus esset, tandem dicit *λογισθεα, ratiocinando concludimus &c.* Verum quidem est, natura-

ituralem Logicam rudibus sufficere, minime vero iis, qui supra vulgus aliquid sapere laborant, quos in sua scientia certiores esse oportet & promptiores: semper enim certius, expeditius & promptius agit, qui ex habitu, qualis est Logica artificialis, agit. Absit tamen in æternum, ut dicamus omniscium Deum uti processu ratiocinandi, ejusq; scientiam ad notiones naturales successivas constringi credamus, quippe est Deo congenita, non labore quæsitæ sed naturalis vi eminenti, non discursiva & ratiocinatrix, sed simplicissima, non finita sed infinita & incomprehensibilis, deniq; ipse Deus, quatenus seipsum & omnia perfectissime simul ac semel unico, eoque simplicissimo ac æterno intuitu comprehendit.

THES: V.

SED ne laxatis habenis, effuso & præcipiti quodam cursu provehar, & ante nidum contactum ova pariam, hic loci paululum subsistere operæ pretium existimo, præsupponendo ex nostræ hypotheseos ratione, *Causam immediatam* Disputationis & *efficientem* esse intellectum & sanam mentem, cujus proles & fœtus est, ut nihil dicam de subjecto *quod est denominationis*, quod homo, qui tanquam splendida domus aureum hoc in se continet clenodium, quo ut pretiosissimo unione ornavit eum Creator. Hinc quoq; pullulat quædam prærogativa & excelsiora privilegia, quibus homo præ cæteris gaudet animantibus, adeo ut omnium aliarum creaturarum myriada, tam genera singulorum, quam singula generum, per beneficium rationis antecellat. Hanc si demiseris non secus ac alia animantia errabundus vagatur: de qua etiam Cicero hunc in modum disserit: *Homo etsi multis aliis, tamen hoc uno à bestiis plurimum differt, quod rationem habeat à natura, mentemq; datam & acrem & vigentem celerrimeq;*

celerrimèq; multa simul agitantem, & ut ita dicam, sagacem, quæ
 & causas rerum & consecutiones videat, & similitudines transfe-
 rat, & disjuncta conjungat, & cum presentibus futura copulet,
 omnemq; complectatur consequentis statum. 1. 2. de Fin. Di-
 cat quis, tò rationale, non hominem, esse subjectum dis-
 putationis. Sic est: nihiltamen impedit, quin judicii five
 exercitii rectæ rationis *πρῶτον δεικνόν*, & subjectum quo
 seu informationis sit intellectus: nam disputatio sine judi-
 cio intellectus nulla est. Vel, quis quæso tò rationale ab
 homine separaverit, aut hominem à τῷ rationali? Et hic
 animi stimulus vel potentia aptitudinalis disputandi, ho-
 mini actutum à primo conceptionis momento connasci-
 tur, & ab animæ rationalis rore, quemadmodum à toto suo
 potenciali dependet: imò homini adhuc infanti inest actu
 primo, quamvis conceptus componere & dividere ne-
 queat, multo vero minus de compositione eorum judi-
 care, rectene illa an sinistre fiant? tum enim mens no-
 stra nullam facit distantiam inter boni orientem & ma-
 li occidentem, sed hæc in indistinctum confundit Chaos, ne-
 vē simplicissimos terminos nec verborum, sensuum, sen-
 tentiarum inter se connexarum & rerum disquirere cau-
 sas potest: & sic absurditatis esset charybdis, dicere, *dispu-
 tare, judicare & rationis trutinâ non posse aliquid ponderare*. Con-
 traditionem involvit in adjecto, disputare de non co-
 gnoscibili, dicit Doct: Calov: etsi alio scopo: adolescente
 vero homine, & crescentibus annis crescit potentia ju-
 dicativa, firmioresq; crebra exercitatione agit radices,
 ut majori robore operationes suas possit in actum secun-
 dum exerere, ac per notiones secundas sua obire munia,
 quæ modum discurrendi ostendunt, & auxiliatrices præ-
 bent manus, ut commodius ratiocinandi viam teneamus.
 Intellectus enim noster ita est occæcatus, ut nequaquâ fun-

damentaliter, radicaliter & in statu individuali singula-
queat examinare: igitur necessum habet per abstractionem
quandam præcisivam, rem in statu universali consi-
derare. Unde quilibet apertis oculis potest concludere,
disputationem esse opus intellectus; quod erat proban-
dum.

THES: VI.

EXcipit jam *causa materialis* Disputationis, quæ omnes
cognoscibilium controversiarum tortuosissimas & im-
plicatas silvas perrumpit, & non solum circa nobilissimas
subtilitates, verum etiam vilissimas rerum quidditates dis-
quirendo versatur. In transcurso tantum levi crena præ-
libabimus, quod res Theologicæ, eminentes & sublimes,
ut sunt profunda & tremenda mysteria divina, ad amus-
sim intellectus temerè non sunt examinanda aut mensuran-
da; quippe non cadunt sub nudam contemplativam sci-
entiam, & historicam notitiam, sed fidem & assensum
requirunt, juxta Heb: II. v. 1. Ergo illa potius admiratione
elevare, quam rationis umbra obnubilare tenemur. Inde
tamen nemo Criticorum hunc conclusionis nodum con-
stringat; sacratissimas pandectas rectæ rationis lumen
tollere: nullus enim locus ei, dum intra sphaeram se continet,
obicem ponit. Impossibile est, ut Deus solum per Scripturam
inclinat ad veritatem, & per lumen rationis ad falsitatem.
Interim norandum illud Chrysostomi, dicentis Hom. 22:
*Magnum est periculum, res fidei humanis committere rationibus,
quia transcendunt captum, ut Apost.*

THES: VII.

In disputando frustraneus erit labor, nisi intima propo-
sitionum viscera summa cum diligentia animadverten-
tur, quibus nituntur ceu fulcris consequentiæ. Qui enim
artificiose disputare cupit, Logicæ sit studiosus oportet,
cum

cum nullus trames sit certior, qui ad clarissimam cognitionis arce[m] nos ducit, quam habitus logicus. Et hic est legitimus modus discurrendi, ut fiat per syllogismos, sive sint expliciti sive impliciti; horum enim beneficio, velut pressis manibus, tenemus totum controversiæ nervum. Unde Axioma Noologicum: *Notionum logicarum norma est facilior veritatis investigatio.* Item, *semper in forma Logica est disputandum.*

THES: VIII.

Citra contradictionem & ambabus largimur ulnis veritatem, quæ conuenit cum *Sublimi Intellectu*, omnia ab omni æternitate, modo quodam imperscrutabili intelligentis, puta ipsius *Veritatis*, qui universali beneplacito ita voluit, & infallibiliter vidit, ut in suæ entitatis veritate alio modo se habere & esse nequeant, quam subjective & in se existunt, semper esse sibi similem, nec esse posse multiformem: Sed hoc fit monstroso iudicii defectu in hominibus. quod in apprehendendo variarum rationum confluxu à scopo veritatis exorbitent, quæ tamen ulterius pensitatæ coalescunt. Multa quoq[ue] sensus vera demonstrat, quæ tamen paucis obvia sunt, unde sæpe in Disputationem veniunt, & nonnunquam dubitatur de sensuali perceptione, cum variis de causis falli possunt sensus nostri. Placet exscribere, quid Philosophus hac de re senserit: Si sensus, *inquit*, non errent, nec intellectus errabit; intellectus enim agens ad Ideam & exemplar phantasmatis, quod habet in obtutu, speciem imprimit intelligibilem, quæ expressa deinde ex assse refert phantasmata, unde intellectus objecti claritate & evidentiâ ita cogitur, ut dissentire non possit, si maxime vellet: antequam aliquid certi statuatur, & assensum suum adhibet intellectus, facultas judicativa seu tertia mentis operatio accedat, hoc o-

minò efflagitat veritatis sobria cognitio, ut undiquaq;
cogitationum, meditationis, & deliberationis ocellis cu-
riosa, quadam indagatione circumspiciatur, & ad stateram
rationis examinetur, quæ notiones complexæ isti vel huic
specierum vel affectionum conceptui imponi merentur,
sive erroris luto obvoluta fuerit, (scilicet veritas) id heroi-
co quodam animo, ut sæcem ingratam, mentis limâ discuti-
at, sive puritas genuini inclaruerit sensus, hanc assensu
illiniat, ut qui nucem de cuneo, & carnem de osse sejun-
git, avellit, ita disputans veritatem à falsis suspicionibus
disgregat; propterea Disputatio est venatio veritatis; sic Pla-
to Philosophum venatorem appellat veri.

THES. IX.

Tandem, nunc manet Disputationis legitimum & pro-
prium *finem* esse veritatis inquisitionem & acqui-
sitionem, loquendo de fine obtinendo. Sed carbasa contra-
ham, ne forte altiores undæ, ex abyssu æstuantes, tenuem
frangant ratem, portum intrabo, ubi scaphulâ arenæ
applicatâ, inter virgulta liber hujus la-
boris ludere cupio.

x King's Log
SOLI SAPIENTI LAUS!
x my Car...

